

Schaken in het nieuwe jaar 2023

De periode rond Kerstmis en Nieuwjaar is voor liefhebbers van het spelen van open schaaktoernooien een prettige periode, omdat logisch gezien de (school)vakantie periodes vaak een overvloed van toernooi-aanbod te zien krijgen.

Helaas is dat de laatste jaren door de Corona-perikelen wat in het slop gekomen, en zelfs de jaarwisseling 2021-2022 was nog mager, maar afgelopen maand is duidelijk geworden dat het schaakleven weer volledig op gang is gekomen.

Ik heb al diverse malen deelgenomen aan het Staufer Open in Schwäbisch Gmünd, een plaats in de buurt van Stuttgart, waar (op de jaren 2021 en 2022 na) al tientallen jaren van 2 t/m 6 januari een heel goed bezocht toernooi wordt ingericht.

De ambiance is fantastisch, de speelgelegenheid in de Peter Parler Saal van het Congressentrum in het stadspark is met afstand de mooiste speelzaal waar ik ooit heb gespeeld. Maar liefst 433 deelnemers vonden dit jaar de weg naar het Staufer Open, verdeeld over een A-groep (>1800) en een B-groep (<2000).

Op deze foto uit de Rems-Zeitung een indruk van de speelzaal, met uw verslaggever uiterst rechts

Het belangrijkste minpunt van het toernooi – naast de vele pluspunten, is dat van de vijf speeldagen er maar liefst vier een dubbele ronde hebben. Voor veel van de lezers zal dat een belangrijk voordeel zijn, het kost minder vakantiedagen, het schiet lekker op en voor voorbereiding is geen tijd (niet voor jezelf en niet voor tegenstanders).

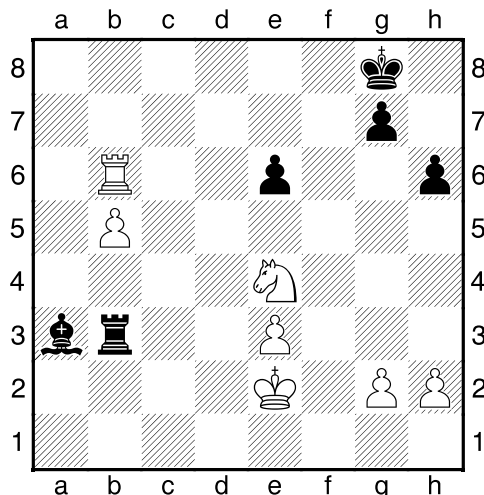
Maar voor de schaakveteraan is het een zwaar toernooi waar voorzichtig met de krachten moet worden omgesprongen anders is de pijp halverwege het toernooi al leeg ... Om deze reden had ik besloten om de creativiteit wat in te dammen, geen improvisatie maar wat vlotter spel vanuit mij bekend openings spel. En geen eindeloze analyse van de gespeelde partijen tijdens het toernooi, dat is iets wat je beter kunt uitstellen tot je weer thuis bent, om nog wat energie over te houden voor de resterende partijen. Deze behoedzame aanpak bleek ook nadelen te hebben. Mijn uiteindelijke score was 5 uit 9 met 2 winstpartijen, 1 verlies en maar liefst 6 remises. En dat was een puntje te weinig om te voldoen aan de verwachting. Hoe is dat te verklaren nadat het onlangs juist in het toernooi spel weer veel beter leek te gaan dan te doen gebruikelijk in de laatste paar jaren ?

Uit een grondige analyse van de gespeelde partijen bleek dat het “vlotte spel” niet alleen voordelen heeft. Rust kreeg ik voldoende, en aan het einde van het toernooi was ik nog fit genoeg om er eventueel nog een paar ronden aan te kunnen plakken. Maar om in het moderne concrete schaak punten te scoren moet er toch een goede focus zijn, want de jongere spelers komen vaak nog wel tekort in strategisch opzicht, maar maken weinig blunders en zijn zelf wel heel oplettend. Dus als je slordig speelt, zijn ze er als de kippen bij om te profiteren... Die 6 remises is een record, en dat had voornamelijk te maken met het niet accuraat afronden van voordelige stellingen.

Het volgende fragment, tegen een jonge speler die uiteindelijk nog in de prijzen zou eindigen is een duidelijk voorbeeld. Zwart is met kleine middelen positioneel overspeeld en bevindt zich in een nagenoeg hopeloze situatie. Maar dan begint de witspeler te schutternen.

Welling, Gerard (2270) - Degenhard, Simon (2168)

Staufer Open A Schwäbisch Gmünd (2.24), 02.01.2023

Zwart heeft zojuist zijn loper op a3 geplaatst, de pluspion die tevens vrijpion is zou de partij moeten beslissen. Maar wit nam geen tijd om de stelling rustig te bekijken en speelde zonder nadenken het foutieve :

34. ♖b7?

34. ♘d2 reorganiseert de stukken met uitstekende winstkansen na 34... ♖b2 (34... ♖b4 35. ♔d3)

35. ♔d3 ♙b4 36. ♘c4 ♖xg2 37. ♖xe6+-

34... ♙c1

Volkomen overzien, en hoewel wit duidelijk beter blijft staan, wist hij zich niet van de schok te herstellen.

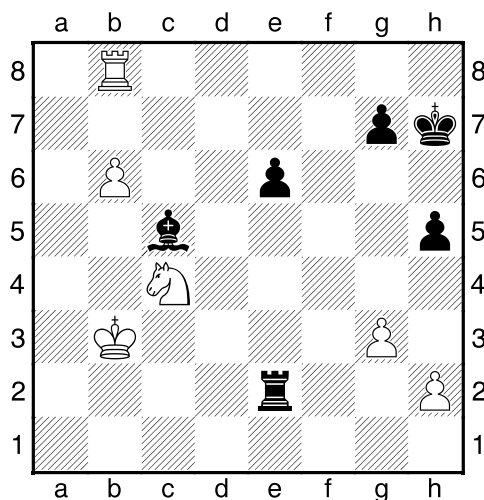
35. ♘c5 ♖xe3+ 36. ♔d1?!

36. ♔f2 ♖e5 37. ♘d3 ♖f5+ 38. ♔e2 ♙g5 39. g3± biedt nog altijd kansen.

36... ♙a3 37. ♘d7 ♙d6= 38. g3 h5 39. ♔d2 ♖a3 40. ♖b6 ♙b4+ 41. ♔c2 ♖c3+ 42. ♔b2 ♖d3 43. ♘e5 ♖e3 44. ♖b8+ ♔h7 45. ♘c4

45. ♘d7±

45... ♖e2+ 46. ♔b3 ♙c5 47. b6

47...♙xb6 48.♖xb6 ♖xh2 49.♖xe6 ♖h3 50.♖e3 h4 51.gxh4 ♖xe3+ 52.♗xe3 ♗g6 53.♗c3 ♗h5
 54.♗g2 g5 55.hxg5 ♗xg5 ½-½

Wat is de achterliggende reden dat wit deze partij niet won ? Een blik op het notatie biljet leert me dat een tijdsoverschot van maar liefst een uur en vijf minuten (!) betekent dat wit veel te snel heeft gespeeld. Om van een serieuze tegenstander te winnen is wel focus gewenst !

Een start van drie remises kan ik me niet heugen uit een eerder toernooi. En in de 3e ronde had ik nog wel geprobeerd het spel wat op te schudden met het Fajarowicz-gambiet, een interessante mogelijkheid die vele jaren geleden een specialiteit was van Toon Kok, en die ik in 1972 – dus meer dan 50 jaar geleden – van hem heb afgekeken. De opening verliep **1.d4 ♗f6 2.c4 e5 3.dxe5 ♗e4 4.♗d2 ♗b4 5.g3** en nu speelde ik wat onhandig **5...♗e7?!**

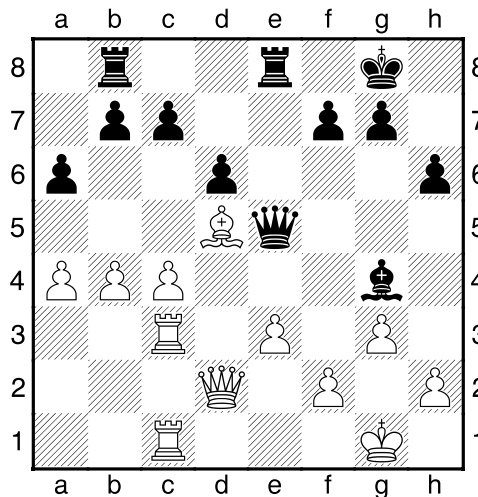
Dat was bedoeld om **5...♗c6 6.f4** te omzeilen maar dat is achteraf bezien niet goed voor wit wegens **6...d6! 7.exd6?!** (7.♗g2 ♗f5 met goede stelling maar nog niets beslissends) **7...♗xd6** en de witte stelling blijkt al onhoudbaar, bijv. **8.♗gf3**

(**8.♗g2 ♗f5** zelfs sterker dan het al voordelige **8...♗d4** uit een partij Perneder-Post, Berlin 1934 die de openingsboeken vermelden) **9.♗gf3 0-0-0+ met winnend spel voor zwart) 8...♗c5 9.♗b3 ♗f5→** met een verwoestende aanval.

In de partij speelde wit natuurlijk niet **6.f4** wegens **6...♗c5! 7.♗h3 (7.e3!..** houdt de zaken nog enigszins bijeen) **7...d5+ ,** maar **6.♗g2 ♗xd2 7.♗xd2** en zwart won weliswaar de pion terug maar moet wit enige voorsprong in ontwikkeling en een ruimtevoordeel laten. Enkele zetten later ontstond een kritieke stelling waarin zwart moet oppassen niet verder onder druk te raken.

Martin,Stefan (2124) - Welling,Gerard (2270)

Staufer Open A Schwäbisch Gmünd (3.24), 03.01.2023

Dat het ondanks de wat tegenvallende resultaten toch wel goed zat met de vorm, bleek in dit fragment, zwart slaagt erin de stelling te dynamiseren en kansen te scheppen in een stelling waarin men dat niet zou verwachten.

19...a5!! 20.bxa5 c6 21.♗g2

21.♗h1 ♗xa5 22.♗xd6 ♖bd8 23.♗a3 (Here **23.♗f4? ♖d1+!** **24.♖xd1 ♗xd1** en onverwacht is wit in grote problemen geraakt, **25.♗d4 ♖d8-+)** **23...♖d2** , uitstekende compensatie.

21...♗xa5 22.♗xd6 ♖bd8!

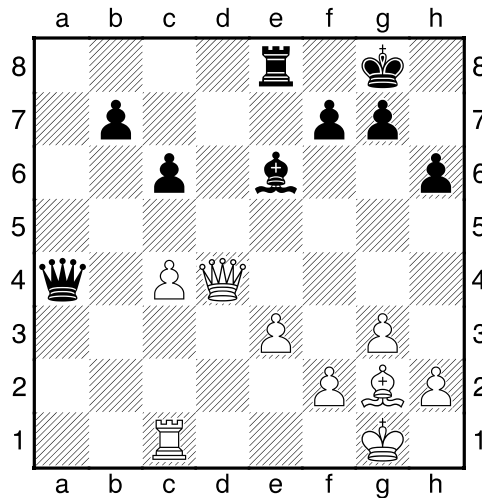
Natuurlijk niet **22...♗xa4? 23.♖a3**

23.♗a3

23.♗f4? Verliest vanwege een onderste rij finesse : **23...♗xc3! 24.♖xc3 ♖d1+ 25.♗f1 ♗h3-+**

23...♖d2

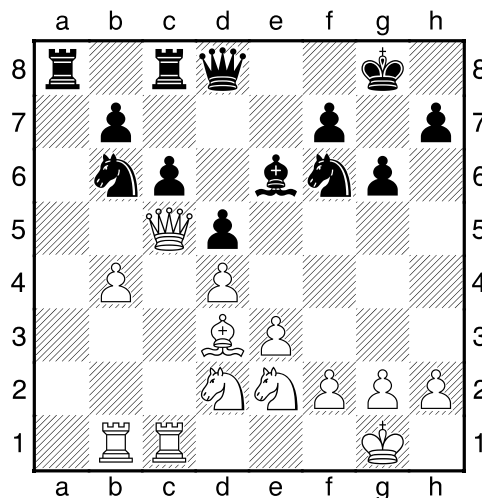
23...♖d1+ 24.♜xd1 ♔xd1 doet niet veel kwaad , 25.♞c1 ♚xa4 26.♚d3 ♔h5 27.h3±
24.♖d3! ♜xd3 25.♚xd3 ♚xa4 26.♚d4 ♔e6=

Wit heeft heel verstandig de pion geretourneerd om zwarts initiatief te neutraliseren en de partij dooft uit. De spoeling is te dun geworden om er nog wat van te maken en zodoende werd het spoedig remise ½-½

Jülg, Gabriel (2108) - Welling, Gerard (2270)

Stauffer Open A Schwäbisch Gmünd (5.23), 04.01.2023

Geen Fajarowicz-gambiet meer in de 5e ronde maar een ouderwets Orthodox Damegambiet. Met een rustig partij verloop, en de witspeler die een ernstige fout maakt...

20.♖a1?

20.b5 ♖a2 met voldoende tegenspel, in plaats daarvan krijgt zwart een enorme kans toegeworpen.

20...♜bd7?

In slaap gesust door het rustige partijverloop, en weer veel te snel (en slordig) spelend merkt zwart de kans niet op : 20...♖xa1 21.♖xa1 ♘c4! is ineens heel gevaarlijk omdat de witte dame velden tekort komt , 22.♘xc4 (22.♔xc4 b6 wint hare majesteit) 22...dxc4 23.♔c2 (23.♔xc4? b6-+) 23...b6 24.♚e5 ♘d5 en zwart staat duidelijk beter.

Na 21.♚c2 ♖xa1 22.♖xa1 ♖a8 zou deze partij ook uitdoven en in remise eindigen

½-½

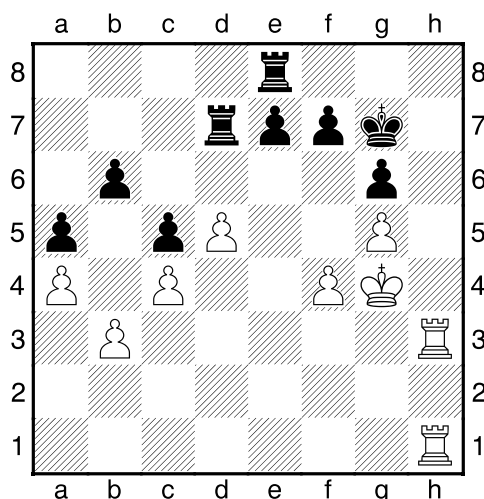
De enige verliespartij vond plaats in de 7e ronde, en had dezelfde oorzaak als het niet winnen van betere stellingen of het niet waarnemen van de kansen in andere partijen

De Duitse grootmeester Schlosser bereikte met de witte stukken niets in de opening, en de partij zou eigenlijk zonder te veel ophef naar remise moeten kabbelen. Als ik niet wederom snel en slordig was gaan spelen om energie te sparen.

In de diagramstelling is zichtbaar dat zwart veel te passief heeft gespeeld, en daardoor in grote problemen lijkt te zijn geraakt. Maar toch zijn er nog kansen het tij ten goede te keren.

Schlosser,Philipp (2498) - Welling,Gerard (2270)

Stauffer Open A Schwäbisch Gmünd (7.8), 05.01.2023

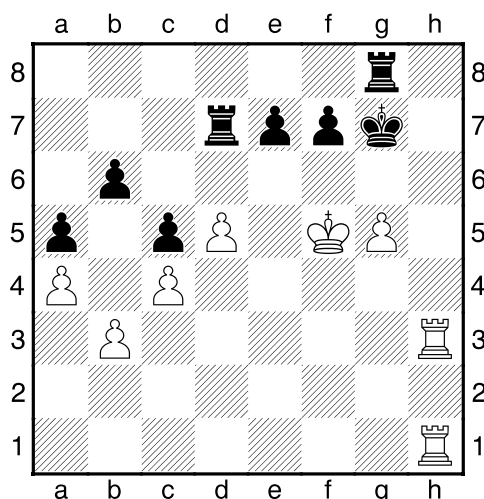

36...Rg8?

A tempo gespeeld en slecht, 36...e6!? is nog steeds een speelkans omdat 37.dxe6? Rxe6 38.Rh8 f5+! de voortzetting 39.gxf6+ Qxf6 afdwingt en zwart is uit de problemen.

37.f5

37.Rh7+ Qf8 38.f5 gxf5+ 39.Qxf5 Rd6 40.R1h6 en zwarts stelling stort in 37...gxf5+ 38.Qxf5?!

En nu had wit 38.Qf4! moeten spelen

38...Rd6

Passieve verdediging biedt geen hoop, zwart kon kansen scheppen middels 38...e6+! 39.dxe6 (39.Qe4 exd5+ 40.cxd5 Re8+ 41.Qf4 Re2) 39...fxe6+ 40.Qxe6 Rd4 en zwarts tegenspel is niet zo makkelijk in toom te houden.

39.♖h7+ ♔f8 40.♞1h6 ♕e8 41.♞h8 ♞xh8 42.♞xh8+ ♕d7 43.♞b8

Zowel 43.♞f8+-; als 43.♞h6 e6+ 44.♕f6!+- waren beslissend

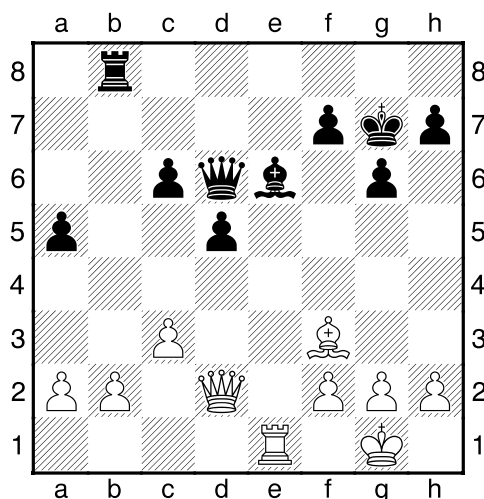
43...e6+ 44.♕e5?

Zwart gaf hier de partij op, en dat is de ultieme fout, want het is de vraag of 44...exd5 wit nog wel winstkansen biedt. Bijvoorbeeld na 45.cxd5 ♞g6. 1-0

Soms heb je ook wat geluk nodig met de paring in een toernooi. Iedereen weet dat jeugdige spelers vaak “underrated” zijn, maar in het volgende geval was dat in extremis. De Berlijnse speler, net 20 geworden, deed mee op basis van een FIDE rating in het pré-Corona tijdperk. Zijn nationale rating is rond de 2200 (en Duitse ratings vallen veelal lager uit dan internationale ratings) en zelfs die loopt achter. Want in de Berlijnse bondscompetitie heeft Julian het laatste seizoen een TPR van ca. 2500 gehaald. Dat zegt niet alles, maar wel dat hij veel te sterk is voor zijn rating, en dat je een gelijkwaardige partij zou kunnen verwachten, en niet een walkover wat de indicatie is van de FIDE rating waarop is ingedeeld...

Welling, Gerard (2270) - Nöldner, Julian (2065)

Staufer Open A Schwäbisch Gmünd (8.27), 05.01.2023

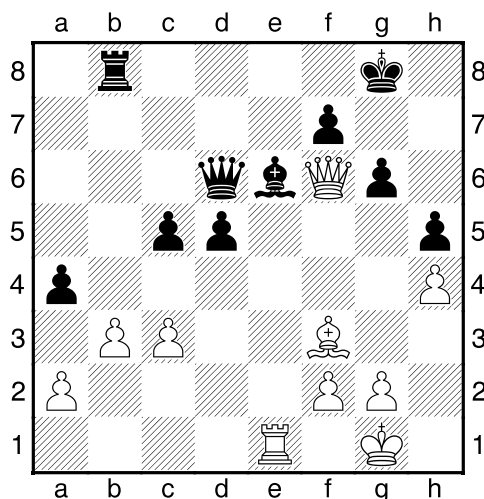

De opening van de partij is minder courant maar het bleek dat mijn tegenstander deze afgelopen seizoen op het bord heeft gehad. En zodoende goed heeft bestudeerd waardoor hij beter op de hoogte was dan ondergetekende. Zwart staat comfortabel.

23.h4!

Tijd om tegenspel te ontwikkelen in de sector waar zwart het minste sterk is.

23...h5 24.♞d4+ ♕g8 25.b3 c5 26.♞f6 a4

27. ♖xh5! gxh5

Wit's hoofdvariant in de berekening was 27...axb3 28. ♖xg6! (28.axb3 gxh5! 29. ♖e5 ♖xb3! en de matdreiging weerlegt wits ideeën) 28...bxa2 (28... ♗d8 29. ♗xd8+ ♖xd8 30.axb3±) 29. ♖xf7+ ♖xf7! 30. ♗xd6 ♖b1 en wit heeft tenminste remise maar de engine toont zelfs winst aan: 31. ♗d8+ ♖h7 (31... ♖g7 32. ♗g5+ ♖h8 (32... ♖g6 33. ♗e5+ ♖h7 34.c4 ♖e4 35. ♗c7+ ♖h6 36. ♗a5+-) 33. ♗e5+ ♖g8 34. ♖h2 a1 ♗ 35. ♗g5+ ♖f8 36. ♗e7+ ♖g8 37. ♖e5+-) 32. ♗e7 ♖g8 33. ♖h2 a1 ♗ 34. ♖e5 ♖h1+ 35. ♖g3 ♗xc3+ 36.f3+- Niet makkelijk

28. ♖e5 ♖f8

28... ♗d8 29. ♗h6! snijdt de koning af en wint .; 28...axb3 29. ♖xh5 gevolgd door mat

29. ♖xe6

Wits belangrijkste pointe, maar 29.f4! kan ook worden gespeeld, hoewel 29... ♗d8 30. ♖xe6 ♗xf6 31. ♖xf6 axb3 32.axb3 ♖xb3 33. ♖f5 ♖xc3 34. ♖xd5 ♖c1+ 35. ♖f2 ♖c2+ zwart goede remisekansen geeft

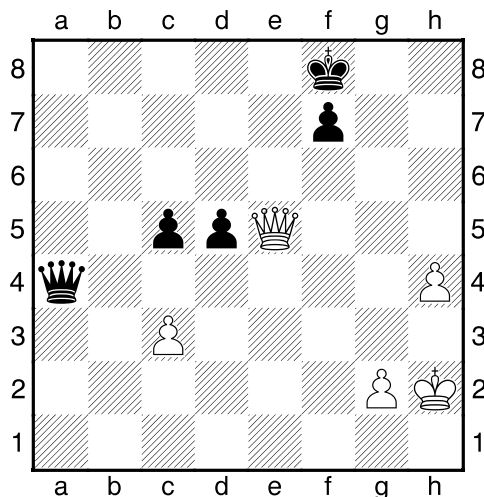
29... ♗xe6 30. ♗h8+ ♖e7 31. ♗xb8 ♗e1+ 32. ♖h2 ♗xf2?!

32... ♗xc3 houdt waarschijnlijk wat makkelijker.

33. ♗e5+ ♖f8 34. ♗xh5 ♗xa2

34... ♗f4+ 35. ♖h3 ♗e3+ 36. ♗f3 en zwart moet nog problemen oplossen.

35.bxa4 ♗xa4 36. ♗h8+ ♖e7 37. ♗e5+ ♖f8

38.g3

38. ♖g3 ♗d1 39.h5 ♖g8! bijvoorbeeld 40.h6?! ♗d3+ 41. ♖h2 ♗g6

38... ♗d7 39. ♗h8+

Indien 39.c4 ♗e6! Want na 40. ♗xd5?? ♗xd5 41.cxd5 c4 staat de witte koning buiten het kwadraat van de pion

39... ♖e7 40. ♗e5+ ♖f8 41. ♗h8+ ♖e7 42. ♗e5+ ♖f8 43. ♗h8+ ½-½

Het is jammer dat dit mooie toernooi zich niet mag verheugen in de interesse van veel Nederlandse schakers. Deze keer deden er voor zover ik het gezien tussen die 433 deelnemers, maar drie Nederlanders mee. De Limburgse toernooitijger Jo Steinschuld, die na zijn pensioen een volle toernooikalender heeft, en de bekende Eindhovense schaker Henny Valks, die met mij mee reisde, waren de anderen. Henny maakte een goede score in het B-toernooi en tilde zijn rating zodoende weer boven 1500 uit, en Jo had juist zijn toernooi niet en passeerde hem in omgekeerde richting. Ongetwijfeld zal dat in een volgend toernooi weer anders zijn.

Maar ik moet hierbij de gelegenheid te baat nemen om reclame te maken voor dit uitstekend georganiseerde Nieuwjaars toernooi, in de hoop dat meer Nederlanders volgend jaar de weg zullen vinden.

Gerard Welling